

TADEUSZ SYCZEWSKI

PATRONATY ŚWIĘTYCH I BŁOGOSŁAWIONYCH W AKTUALNYM PRAWODAWSTWIE KOŚCIOŁA ŁACIŃSKIEGO

„Kościół rozmieścił także w ciągu roku wspomnienia męczenników oraz innych świętych, którzy dzięki wielorakiej łasce Bożej doszli do doskonałości, a osiągnąwszy już wieczne zbawienie, wyśpiewują Bogu w niebie doskonałą chwałę i wstawiają się za nami. W dniu ich narodzin dla nieba Kościół głosi misterium paschalne w świętych, którzy z Chrystusem współcierpieli i zostali z Nim współuwielbieni, przedstawia ich wiernym jako przykład, pociągający wszystkich przez Chrystusa do Ojca, a przez ich zasługi wyjednywa Boże dobrodziejstwa”.

SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucja o liturgii świętej*¹.

„Jest bowiem pewnością wiary, że jakkolwiek tylko samemu Bogu należy składać czcigodną Ofiarę, to jednak można ją również sprawować ku czci świętych, królujących z Bogiem, dla zjednania sobie ich wstawiennictwa, gdyż Bóg już ich ukoronował swoją chwałą”.

PAPIEŻ LEON XIII, *Mirae Caritatis*².

Ks. dr hab. TADEUSZ SYCZEWSKI, prof. KUL – Katedra Historii Prawa Kanonicznego, Instytut Prawa Kanonicznego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin;
e-mail: tsyczewski@drohiczynska.pl

¹ SACROSANCTUM CONCILIIUM OECUMENICUM VATICANUM II, *Constitutio de sacra liturgia Sacrosanctum Concilium* (4.12.1963), AAS 56 (1964), s. 97-134; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań: Pallottinum 2002, s. 48-78 [dalej cyt.: SC], nr 104.

² LEON XIII, Encyklika *Mirae Caritatis* (28.05.1902), [w:] *Breviarium Fidei, Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, red. I. Bokwa, Poznań: Księgarnia św. Wojciecha 2007, nr 207, s. 315.

WSTĘP

Problem patronatów świętych i błogosławionych w aktualnym prawodawstwie Kościoła łacińskiego należy przedstawić w następujących zagadnieniach szczegółowych: podstawy prawno-dogmatyczne kultu świętych i błogosławionych, zasadność i rozwój kultu świętych i błogosławionych w Kościele rzymskim, zasady wprowadzania świętych do *Ogólnego Kalendarza Rzymskiego*, zasady dotyczące wpisywania świętych i błogosławionych do kalendarza liturgicznego oraz ustanawianie świętych patronami województw, powiatów, miast, większych terytoriów oraz rodzin zakonnych.

1. PODSTAWY PRAWNO-DOGMATYCZNE
KULTU ŚWIĘTYCH I BŁOGOSŁAWIONYCH

Kult świętych, a szczególnie męczenników, jest znaną od II w. praktyką kościelną³. Wiedzy o najstarszych męczennikach i męczeństwie dostarczają nam Dzieje Apostolskie – w związku z męczeństwem św. Szczepana (Dz 7,54-60) oraz Apokalipsa św. Jana (Ap 6,9-11; 7,9-17). Oddawanie czci osobom uznanym za święte jest znakiem i świadectwem misterium paschalnego Chrystusa i mistycznym działaniem Jego Kościoła⁴. W Kościele wyróżniamy następujące grupy świętych: męczennicy, wyznawcy, dziewice, pasterze i doktorzy. Każdy z nich na swój sposób obwieszcza misterium Zbawiciela, będąc Jego prawdziwym świadkiem. Pierwsze miejsce wśród świętych zajmują męczennicy⁵.

Nauka Kościoła i jego liturgia ukazują świętych i błogosławionych jako tych, którzy oglądają Boga w Trójcy Jedynego oraz jako historycznych świadków powszechnego powołania wszystkich do świętości. Święci i błogosławieni – wierni uczniowie Pana – są znakiem najpiękniejszego owocu odkupienia Chrystusa, przez co stanowią dla nas wzór życia ewangelicznego. W procesach kanonizacyjnych Kościół potwierdza heroiczną ich cnotę, a ich życie stawia nam za wzór doskonałości chrześcijańskiej. Ponadto, ukazuje ich jako wiernych przyjaciół Zbawiciela. Kościół przedstawia nam świętych i błogosławionych jako patronów Kościołów partykularnych, którzy często byli ich fundatorami (np. św. Euzebiusz

³ Por. CONGREGAZIONE PER IL DE CULTU DIVINO E LA DISCIPLINA SACRAMENTI, *Direttorio su pietà popolare e liturgia. Principi e orientamenti* (17.12.2001), Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2002; tekst polski w: KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCIPLINY SAKRAMENTÓW, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii, Zasady i wskazania*, Poznań: Pallottinum 2003 [dalej cyt.: *Dyrektorium*], nr 208.

⁴ B. NADOLSKI, *Liturgika*, t. II: *Liturgia i czas*, Poznań: Pallottinum 1991, s. 157.

⁵ Tamże.

z Vercelli) lub wybitnymi pasterzami (np. św. Ambroży z Mediolanu), jako patronów różnych narodów (np. św. Tomasz i św. Bartłomiej dla Indii), wyrazu ich tożsamości narodowej (np. św. Patryk dla Irlandii) lub jako patronów: stowarzyszeń i zawodów (np. św. Homobonus dla krawców), w szczególnych okolicznościach życia ludzkiego (np. podczas porodu św. Anna, św. Rajmund Nonnatus), w godzinie śmierci św. Józef, czy wreszcie w celu uzyskania szczególnych łask (np. św. Łucja w celu uzyskania zdrowia oczu) (Dyrektorium, nr 21).

Ustawodawca w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. wyraźnie określa, że kult publiczny można oddawać tylko tym sługom Bożym, którzy autorytetem Kościoła zostali zaliczeni w poczet świętych lub błogosławionych⁶.

2. DLACZEGO ODDAJEMY KULT ŚWIĘTYM I BŁOGOSŁAWIONYM?

Święci nie są czymś dodanym do Kościoła, nie są tylko ozdobą, lecz należą do istoty Kościoła. Bez świętych nie byłby on sobą. Kościół kanonizując czy beatyfikując poszczególnych ludzi, ukazuje nam wyraz swego życia – realizacji swojej misji w Duchu Świętym w konkretnej rzeczywistości. W ten sposób Kościół jeszcze wyraźniej jawi się jako „znak dla narodów”⁷.

Wezwanie do naśladowania świętych dostrzegamy w tekstach liturgicznych Kościoła, szczególnie w uroczystość Wszystkich Świętych w kolekcie, w modlitwie nad darami, jak i w modlitwie po komunii⁸ oraz prefacji⁹. W tych tekstach oddaje się cześć wszystkim, którzy już weszli do chwały niebieskiej. Ponadto, modlitwy te przypominają prawdę o naszej wspólnoty ze świętymi, którzy otaczają nas opieką i wstawiają się i u Boga:

„Wszzechmogący, wieczny Boże, Ty pozwalasz nam w jednej uroczystości czcić zasługi wszystkich Świętych, prosimy Cię, abyś dzięki wstawiennictwu tak wielu orędowników, hojnie udzielił nam upragnionego przebaczenia”¹⁰.

Zgodnie z KPK/83 (kan. 1186-1190), podkreśla, że kult świętych ma ogromny wpływ na ożywienie świętości Ludu Bożego. Ustawodawca usilnie zaleca, by

⁶ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań: Pallottinum 1984 [dalej cyt.: KPK/83], kan. 1187.

⁷ NADOLSKI, *Liturgika*, t. II, s. 159.

⁸ *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, wyd. 1, Poznań: Pallottinum 1986, s. 220’.

⁹ Prefacja nr 69, [w:] *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, s. 86*.

¹⁰ Kolekta na Uroczystość Wszystkich Świętych, [w:] *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, s. 220’; zob. także T. SYCZEWSKI, *Kult świętych oraz obrazów świętych i relikwii w obowiązującym prawodawstwie Kościoła łacińskiego*, „Studia Teologiczne. Białystok, Drohiczyn, Łomża” 26 (2008), s. 290.

wierni otoczyli szczególną i synowską czcią Najświętszą Maryję, zawsze Dziewicę, Matkę Bożą, którą Chrystus ustanowił Matką wszystkich ludzi oraz popiera prawdziwy i autentyczny kult innych świętych, z których wierni biorą przykład, budują się oraz doznają pomocy dzięki ich wstawiennictwu (kan. 1186)¹¹.

3. PRZYCZYNY ROZWOJU KULTU ŚWIĘTYCH

W historii Kościoła na rozwój kultu świętych złożyło się wiele czynników. Do najważniejszych z nich należą następujące: migracje, kalendarze, martyrologia, relikwie oraz literatura biograficzna (akta męczenników, *passiones*, pisma pozostawione przez świętych)¹².

Różnego rodzaju wędrówki ludzi, pielgrzymki do grobów (kult relikwii), sława, jaką cieszył się dany święty, jego życie, otrzymywane za jego przyczyną łaski – to również przyczyniało się do rozwoju kultu danego świętego¹³.

Duży wpływ na rozwój kultu świętych miały też kalendarze lokalne i regionalne, a wśród nich na szczególne podkreślenie zasługuje *Chronograf* z 354 r., dzieło artysty greckiego Furiusa Dionizjusa Filokalusa oraz *Kalendarz z Nikomedii* z 363 r., który zawiera imiona męczenników jeszcze sprzed czasów Dioklecjana¹⁴.

W kolejnym etapie rozwoju kultu świętych znaczącą rolę odegrały martyrologia. Wielką zasługę w ich rozwoju miały powstałe wcześniej kalendarze. Martyrologia zawierają imiona świętych, których wspomnienie przypada tego samego dnia. Jednak, nie możemy uznać ich za mocne świadectwa istnienia konkretnego kultu¹⁵.

Kolejnym ważnym czynnikiem, który przyczynił się do rozwoju kultu to relikwie. *Elevatio et depositio corporis* – przeniesienie relikwii i złożenie ich pod ołtarzem było w Kościele najstarszą formą kanonizacji. Praktyka kultu relikwii była znana w świecie pogańskim oraz w Starym Testamencie – np. płaszcz Eliasza (por. 2 Krl 2,14). Istniało przekonanie, że w relikwiach kryje się moc – podobnie jak dotknięcie się frędzli płaszcza Jezusa (Mt 9,20)¹⁶.

Sobór Watykański II w Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* przypomina:

---

¹¹ Zob. T. PAWLUK, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. II: *Lud Boży jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne 2002, s. 403.

¹² Por. NADOLSKI, *Liturgika*, t. II, s. 160-163.

¹³ Por. Tamże, s. 160.

¹⁴ Tamże, s. 161.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże, s. 162.

„zgodnie z tradycją Kościoła oddaje cześć świętym oraz otacza szacunkiem ich autentyczne relikwie i wizerunki” (SC 111).

Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii* wyjaśnia, co należy rozumieć pod pojęciem relikwii świętych:

„Wyrażenie *relikwie święte* oznacza przede wszystkim ciała – lub ich znaczne części – tych, którzy dzięki heroicznej świętości życia, przebywając obecnie w ojczyźnie niebieskiej, na ziemi byli najwspanialszymi członkami Mistycznego Ciała Chrystusa i żywą świątynią Ducha Świętego (por. 1 Kor 3,16; 6,19; 2 Kor 6,16). Relikwiami są również przedmioty należące do świętych, jak sprzęty, ubrania i rękopisy, przedmioty otarte o ich ciała lub o ich groby, oleje, lniane płótna (*brandea*), a także czczone ich wizerunki” (Dyrektorium, nr 236).

Ważnym czynnikiem w rozwoju kultu świętych w Kościele był również rozwój literatury biograficznej¹⁷. Należy tu przede wszystkim wymienić akta męczeńskie, mające szczególne znaczenie, ponieważ niejednokrotnie są zeznaniami naocznych świadków męczeństwa, żywoty świętych, pisma pozostawione przez samych świętych czy też *passiones* – opis męczeństwa, najczęściej pisany z pobudek ascetycznych¹⁸.

4. ZASADY WPROWADZANIA ŚWIĘTYCH DO OGÓLNEGO KALENDARZA RZYMSKIEGO

Procedurę wprowadzenia świętych do ogólnego kalendarza rzymskiego określa *Notyfikacja Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów* z dnia 25 grudnia 2006 r.¹⁹ Kongregacja bardzo szczegółowo wyznacza zasady postępowania w tej sprawie. Po pierwsze, decyzja dotycząca wprowadzania świętych do ogólnego kalendarza rzymskiego należy do Papieża (Notyfikacja 2006, nr 1). Zgodnie z Notyfikacją:

„Święty albo Święta może zostać wprowadzona do Kalendarza Ogólnego z powodu znaczącej i powszechnej ważności jego przesłania duchowego oraz dzięki owocnemu przykładowi dla szerokiej kategorii członków Kościoła. Wpływ przesłania duchowego Świętego albo Świętej na Kościół powszechny musi być faktem poświadczonym na różnych kontynentach. Musi być uwzględ-

¹⁷ Por. Tamże, s. 162.

¹⁸ Tamże, s. 163.

¹⁹ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, *Notyfikacja Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dotycząca wprowadzania Świętych do Ogólnego Kalendarza rzymskiego* (7.12.2006), „Anamnesis” 50 (2007), nr 3, s. 8-9 [dalej cyt.: Notyfikacja 2006].

dnione pochodzenie geograficzne różnych świętych, reprezentatywność różnych epok historycznych i różnych stanów życia, jako Świętych, którzy żyli w stanie świeckim i w uwarunkowaniach małżeńskich i rodzinnych” (Notyfikacja 2006, nr 2).

Notyfikacja zaznacza, iż musi upłynąć odpowiedni czas od kanonizacji [przynajmniej 10 lat – wyjątek od tego jest tylko wówczas, gdy określony wyjątkowy przypadek miałby powszechne znaczenie (Notyfikacja 2006, nr 3)], żeby taką prośbę przedłożyć Ojcu Świętemu. Obchód świętego / świętej musi być już wprowadzony do kalendarza własnego – zgodnie z prawem partykularnym – chyba, że byłaby jakaś inna ważna przyczyna o powszechnym znaczeniu (Notyfikacja 2006, nr 4). Zgodnie z instrukcją, prośba taka musi być przedstawiona przez konferencję biskupów miejsca, gdzie święci się urodzili albo umarli. Wymaga się w tej kwestii dwóch trzecich części głosów uprawnionych (Notyfikacja 2006, nr 5). Notyfikacja w tej kwestii stanowi:

„Jednostki kościelne zależne wprost od Stolicy Apostolskiej, ponadto stowarzyszenia utworzone na prawie papieskim (Instytuty życia konsekrowanego, Wspólnoty życia apostołskiego, Stowarzyszenia wiernych) przedstawia prośbę o wpisanie Świętego lub Świętych do Kalendarza Ogólnego bezpośrednio do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów; natomiast na prawie diecezjalnym, poprzez swojego Biskupa i Konferencję Episkopatu. Prośba musi być uzasadniona, co do zasadności włączenia i co do powszechności kultu Świętych” (Notyfikacja 2006, nr 6).

Po szczegółowym zapoznaniu się z tą prośbą, w dalszej kolejności Kongregacja prosi – jeśli uzna to za konieczne – o zdanie, co najmniej trzech konferencji biskupów z różnych kontynentów świata (Notyfikacja 2006, nr 7). Ostateczną decyzję w tej sprawie rozstrzyga Ojciec Święty (Notyfikacja 2006, nr 9).

W tej kwestii warto dołączyć komentarz do Notyfikacji:

„Liczne beatyfikacje i kanonizacje celebrowane w ostatnich latach przez papieża konkretnie unaocznily rozliczne objawienia się świętości Kościoła. One także zdeterminowały wzrost obchodów wewnątrz własnych kalendarzy oraz ich przyrost także w Ogólnym kalendarzu rzymskim, wzbogaconym przez włączenie Świętych krajów niedawno ewangelizowanych. W tej sytuacji liczba dni wolnych jest ograniczona. Ponadto Ogólny kalendarz rzymski mając mało dni wolnych, czyni uciążliwym redagowanie własnych kalendarzy. Skutkowałoby to między innymi także zmniejszeniem okazji w okresie zwykłym do celebrowania tradycyjnego wspomnienia Najświętszej Maryi Panny w sobotę.

Dlatego w przyszłości będzie trudno dokonywać kolejnych włączeń, jak tylko stosując rygorystycznie pewne kryteria”²⁰.

5. ZASADY DOTYCZĄCE WPISYWANIA ŚWIĘTYCH I BŁOGOSŁAWIONYCH DO KALENDARZA LITURGICZNEGO

Po przeprowadzonych beatyfikacjach czy kanonizacjach, Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski oraz Przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów otrzymują specjalne pisma, np. od przełożonych generalnych zgromadzeń zakonnych związanych z danym świętym / świętą, z prośbą o wprowadzenie nowo ogłoszonego do kalendarza liturgicznego diecezji polskich. Wówczas następuje wymiana korespondencji. Należy też zaznaczyć, że zatwierdzenie przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów formularza mszalnego i tekstów Liturgii Godzin oraz wprowadzenie obchodu liturgicznego do kalendarza liturgicznego danego zgromadzenia, nie oznacza, że można ten obchód liturgiczny wpisać do ogólnopolskiego kalendarza liturgicznego. W tej kwestii konieczne jest wotum Konferencji Episkopatu Polski i zezwolenie przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów²¹.

Aktualne przepisy Kościoła łacińskiego dotyczące kalendarza liturgicznego są zawarte w następujących dokumentach Stolicy Apostolskiej: *Ogólne normy roku liturgicznego i kalendarza* z 21 marca 1969 r.²², instrukcja Kongregacji dla spraw Kultu Bożego dotycząca reformy Kalendarzy partykularnych oraz własnych części Breviarza i Mszy Św. – *Calendaria particularia* z 24 czerwca 1970 r.²³ oraz *Notyfikacja dotycząca niektórych aspektów własnych kalendarzy i tekstów liturgicznych* z dnia 20 września 1997 r.²⁴

²⁰ *Komentarz*, tekst oryginalny w: „Notitiae” 43 (2006), s. 619-621; tekst polski w: *Komentarz*, tłum. M. Majewski, „Anamnesis” 50 (2007), nr 3, s. 9-10.

²¹ S. CICHY, *Święci i błogosławieni w kalendarzu liturgicznym i Martyrologium rzymskim. Zasady dotyczące wpisywania świętych i błogosławionych do kalendarza liturgicznego*, „Anamnesis” 45 (2006), nr 2, s. 54.

²² Normy te zawarte są w *Mszale rzymskim dla diecezji polskich*, s. [66 i 74] [dalej cyt.: *Ogólne normy*].

²³ Zob. SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO, *Instructio de Calendariis particularibus atque officiorum et Missarum propriis Recognoscendis* (24.06.1970), AAS 62 (1970), s. 651-663; tekst polski w: Instrukcja Kongregacji dla spraw Kultu Bożego dotycząca reformy Kalendarzy partykularnych oraz własnych części Breviarza i Mszy Św. – *Calendaria particularia*, [w:] *Posoborowe prawodawstwo kościelne*, red. E. Sztafrowski, t. III, z. 2, Warszawa: Akademia Teologii Katolickiej 1971, s. 244-278, n. 5808-5918 [dalej cyt.: *Calendaria particularia*].

²⁴ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DISCYPLINY SAKRAMENTÓW, *Notyfikacja dotycząca niektórych aspektów własnych kalendarzy i tekstów liturgicznych* (20.09.1997), „Anamnesis” 7 (2001),

Według dokumentów dotyczących kalendarza liturgicznego rozróżnia się dwa rodzaje kalendarzy: ogólny oraz własny. „Kalendarz ogólny jest ustanowiony na użytek całego obrządku rzymskiego, kalendarze własne dotyczą Kościoła miejscowego lub rodziny zakonnej” (Ogólne normy, nr 48). Do kalendarza ogólnego wpisuje się obchody tych świętych, których znaczenie jest powszechne i dlatego wszyscy mają obowiązek oddawać im należną cześć. Natomiast kalendarze własne, zawierają obchody o zasięgu bardziej ograniczonym, w odpowiedni sposób wkomponowane w cykl ogólny (Ogólne normy, nr 49; *Calendaria particularia*, s. 244-278).

Instrukcja *Calendaria particularia* podaje cały szereg szczegółowych przepisów odnośnie do kalendarza własnego. Z instrukcji tej dowiadujemy się, że „do obchodów własnych każdego kraju albo narodu lub większego terytorium” należą: święto własnego patrona, które można obchodzić jako uroczystość – jeśli są za tym racje duszpasterskie, wspomnienie patrona drugorzędnego, inne obchody świętych lub błogosławionych, którzy zgodnie z prawem zostali wpisani do martyrologium bądź do jego dodatku, a w szczególny sposób związani są z krajem, narodem lub większym terytorium z takich racji jak: pochodzenie, dłuższy pobyt, śmierć, kult od niepamiętnych czasów, aż po dzień dzisiejszy (*Calendaria particularia*, nr 8).

Do własnych obchodów liturgicznych diecezji zalicza się: święto patrona głównego, uroczystość rocznicy dedykacji kościoła – jeśli był poświęcony, uroczystość tytułu oraz wspomnienie świętego lub błogosławionego wpisanego do martyrologium lub do dodatku, którego ciało przechowuje się w tym kościele, wspomnienie patrona drugorzędnego (*Calendaria particularia*, nr 9)²⁵.

W instrukcji jest także mowa o kalendarzach zakonnych całej rodziny zakonnej i poszczególnych prowincji. Do obchodów własnych całej rodziny zakonnej zalicza się: uroczystość lub święto tytułu, uroczystość bądź święto założyciela zaliczonego w poczet świętych, uroczystość lub święto głównego patrona zakonu lub zgromadzenia, święto założyciela zaliczonego do grona błogosławionych, wspomnienie patrona drugorzędnego, obchody świętych i błogosławionych, którzy byli członkami zakonu lub zgromadzenia zgodnie z zasadami podanymi w nr 17a Instrukcji *Calendaria particularia* (*Calendaria particularia*, nr 12)²⁶.

---

nr 4 (27), s. 21-30 [dalej cyt.: Notyfikacja 1997]; zob. M. KOWALSKI, *Posoborowa odnowa Kalendarza Liturgicznego i jej recepcja w Diecezji Kieleckiej*, „Roczniki Teologiczne” 62 (2015), z. 8, s. 24.

²⁵ Zob. CICHY, *Święci i błogosławieni w kalendarzu liturgicznym*, s. 54.

²⁶ Tamże.

Do obchodów własnych poszczególnych prowincji zalicza się: święto tytułu lub patrona głównego, wspomnienie patrona drugorzędnego, dni liturgiczne związane ze świętymi lub błogosławionymi, którzy w sposób szczególny związani są z prowincją z zachowaniem przepisu 17b tejże Instrukcji (*Calendaria particularia*, nr 12)²⁷. Jeśli chodzi o obchody liturgiczne tytułu, założyciela kanonizowanego, głównego patrona, to tylko jeden z tych dni może być zamieszczony w kalendarzu jako uroczystość, inne mają charakter święta. Decyzja ta należy do wyższej władzy zakonnej (*Calendaria particularia*, nr 12).

Gdy jakaś diecezja bądź rodzina zakonna związana jest z wieloma świętymi i błogosławionymi, to należy uczynić wszystko, aby zbytnio nie obciążać kalendarza dla całej diecezji czy rodziny zakonnej. Osobny dzień liturgiczny należy wyznaczyć w kalendarzu tylko tym świętym bądź błogosławionym, którzy mają szczególne znaczenie dla całej diecezji: dotyczy to założyciela kościoła lokalnego, męczenników, bądź wielce zasłużonych, czy też dla rodziny zakonnej – męczennicy oraz ci, którzy wstawili rodzinę zakonną. Pozostałych świętych i błogosławionych należy czcić w tych miejscach, z którymi łączą ich szczególne więzy lub jest przechowywane ich ciało (*Calendaria particularia*, nr 17).

Notyfikacja dotycząca niektórych aspektów własnych kalendarzy i tekstów liturgicznych przypomina, że błogosławieni nie figurują w kalendarzu ogólnym, a ich włączenie do kalendarza partykularnego opiera się na tych samych zasadach, jakie są podane w odniesieniu do świętych (Notyfikacja 1997, nr 9).

Kongregacja zaleca szczególną ostrożność przy wprowadzaniu nowych błogosławionych lub świętych do kalendarza diecezjalnego, krajowego lub ogólnego jakiejś rodziny zakonnej. Lepiej ograniczyć się do miejscowości ściśle związanej z danym świętym lub błogosławionym (Notyfikacja 1997, nr 9). Kongregacja przypomina:

„jeszcze większy umiar jest konieczny przy wprowadzaniu nowych błogosławionych do kalendarza szerszego obszaru międzydiecezjalnego, podobnie jak do kalendarza krajowego czy też do kalendarza ogólnego jakiejś rodziny zakonnej. Pożądane jest, aby dokonywano tego stopniowo i w przeciągu dłuższego czasu” (Notyfikacja 1997, nr 9).

Kongregacja w Instrukcji tej zaznacza:

„w pewnych przypadkach będzie uzasadnione, zwłaszcza w młodych Kościołach, włączenie jakiegoś błogosławionego również do kalendarza diecezji jego pochodzenia, albo tej, na której terenie zmarł lub pełnił działalność kościelną. Doradza się, aby było to wspomnienie dowolne i aby rozciągnięto dany obchód na wiele diecezji lub na cały kraj dopiero po odpowiednim czasie,

---

²⁷ Tamże.

kiedy w naturalnym rytmie rozwinie się spontaniczna pobożność wśród ludu” (Notyfikacja 1997, nr 9).

Jeśli dany święty lub błogosławiony jest już w kalendarzu liturgicznym, ale jego obchód ma charakter wspomnienia dowolnego i jeśli z racji bardzo ważnych – należy to umotywić – pragniemy uzyskać zgodę Kongregacji na wspomnienie obowiązkowe, to wówczas należy przedstawić dokumenty do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, aby wyraziła zgodę na wspomnienie obowiązkowe lub dowolne jakiegoś świętego lub błogosławionego do kalendarza diecezjalnego lub zakonnego.

Potrzebne jest pismo biskupa diecezjalnego lub wyższego przełożonego zakonnego przesłane do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. W tym dokumencie biskup diecezjalny bądź wyższy przełożony zakonny prosi o wyrażenie zgodny na wpisanie danego świętego, czy błogosławionego do kalendarza diecezji lub rodziny zakonnej, jako wspomnienie obowiązkowe lub dowolne. Do takiego pisma należy załączyć wykaz świętych i błogosławionych, podać krótki życiorys świętego i motywację – dlaczego o to prosimy. Przesyłamy to w dwóch językach: po polsku lub po łacinie, albo w języku włoskim lub w innym języku nowożytnym.

Załącznik nr 1. Przykład pisma skierowanego do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z prośbą o wyrażenie zgodny na wpisanie danego świętego, czy błogosławionego do kalendarza liturgicznego diecezji jako wspomnienie obowiązkowe lub dowolne.

L'abozzo del calendario con le aggiunte e Le modifiche sottoposte all'approvazione

23 stycznia: Błogosławionych męczenników z Pratulina Wincentego Lewoniuka i Towarzyszy (wspomnienie obowiązkowe)

23 Ianuarii: Beatorum Martyrum de Pratulini Vincentii Lewoniuk et Sociorum (memoria obligatoria)

29 stycznia: Błogosławionej Bolesławy Marii Lament, dziewicy (wspomnienie obowiązkowe)

29 Ianuarii: Beatae Boleslaae Mariae Lament, virginis (memoria obligatoria)

12 czerwca: Błogosławionych męczenników Antoniego Beszty-Borowskiego, Mieczysława Bohatkiewicza, Edwarda Grzymały, Władysława Maćkowiaka, Michała Woźniaka, prezbiterów, Marii Marty Kazimiery Wołowskiej, dziewicy i Towarzyszy (wspomnienie obowiązkowe)

12 Iunii: Beatorum Martyrum Antonii Beszta-Borowski, Miecislai Bohatkiewicz, Eduardi Grzymała, Ladislai Maćkowiak, Michaeli Woźniak, presbyterorum, Mariae

<p>Martae Casimirae Wołowska, virginis et Sociorum (memoria obligatoria)</p> <p>7 września: Błogosławionego Ignacego Kłopotowskiego, prezbitera (wspomnienie obowiązkowe)</p> <p>7 Septembris: Beati Ignatii Kłopotowski, presbyteri (memoria obligatoria)</p> <p>17 września: Świętego Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, biskupa (wspomnienie obowiązkowe)</p> <p>17 Septembris: Sancti Sigismundi Felicis Feliński, episcopi (memoria obligatoria)</p> <p>10 października: Błogosławionej Marii Angeli Truskowskiej, dziewicy (wspomnienie obowiązkowe)</p> <p>10 Octobris: Beatae Mariae Angelae Truskowska, virginis (memoria obligatoria)</p>

W piśmie tym należy zaznaczyć, że posłużymy się tekstami liturgicznymi już zatwierdzonymi przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów oraz musimy podkreślić, że wszystkie wymienione osoby są bardzo mocno związane z diecezją – albo są urodzone lub pracowały na terenie diecezji. Są to święci, czy błogosławieni, którzy w swoim życiu okazywali wiele czynów miłosierdzia, albo byli oddani w dziele ekumenizmu, itp. Wspomnienie obowiązkowe przyczyniłoby się pozytywnie w formacji alumnów seminarium duchownego danej diecezji, służyłoby także Ludowi Bożemu.

Załącznik nr 2. Przykład odpowiedzi Kongregacji na prośbę dotyczącą modyfikacji w kalendarzu liturgicznym danej diecezji.

<p>Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów na prośbę Jego Ekscelencji Edwarda Dajczaka, Biskupa Koszalińsko-Kołobrzesckiego, wyrażoną w liście z dnia 10 marca 2015 roku, mocą uprawnień udzielonych tej Kongregacji przez papieża Franciszka, chętnie udzielamy zgody, aby do własnego kalendarza tejże diecezji mogły zostać wprowadzone następujące obchody:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dnia 12 czerwca: Bł. Bronisława Kostkowskiego i Towarzyszy, Meczenników, w stopniu wspomnienia dowolnego; – dnia 25 czerwca : Bł. Doroty z Matowów, w stopniu wspomnienia dowolnego; – 1 lipca: Św. Ottona, Biskupa, w stopniu wspomnienia obowiązkowego; – dnia 15 września NMP Bolesnej, Pani Skrzatuskiej, w stopniu wspomnienia obowiązkowego; – dnia 16 listopada: NMP Ostrobramskiej, Matki Miłosierdzia, w stopniu wspomnienia dowolnego²⁸.
----

²⁸ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DISCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. N. 248/15, dla Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej, „Anamnesis” 86 (2016), nr 3, s. 16-17.

Z powyższych instrukcji Kościoła łacińskiego wynika, że wyżsi przełożeni zakonnicy powinni skierować wnioski o włączenie świętego lub błogosławionego z ich zgromadzenia do kalendarza diecezjalnego do biskupa danej diecezji, z którą święty lub błogosławiony jest związany. Biskup diecezjalny może prosić Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny sakramentów o zezwolenie na wprowadzenie danego obchodu do kalendarza liturgicznego swojej diecezji. Prośba o wprowadzenie świętych, czy błogosławionych do kalendarza krajowego musi być umotywowana powszechnym kultem i znaczeniem danej osoby dla kraju. Prośbę taką przekłada się przewodniczącemu konferencji biskupów. Po przyjęciu wniosku przez zebranie plenarne konferencji biskupów (większością dwóch trzecich głosów), sprawę kieruje się do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów i tam następuje rozstrzygnięcie o wprowadzeniu świętego czy błogosławionego do kalendarza liturgicznego²⁹.

6. ŚWIĘCI – PATRONAMI WOJEWÓDZTW, POWIATÓW, MIAST, WIĘKSZYCH TERYTORIÓW, ULIC, STOWARZYSZEŃ, SZKÓŁ, UNIWERSYTETÓW, SODALICJI, BRACTW ORAZ RODZIN ZAKONNYCH

Określenie *patron* pochodzi z kultury prawa rzymskiego – oznaczało pana, który brał w opiekę swoich klientów. We wczesnym chrześcijaństwie był to święty lub anioł, który miał zadanie ochraniać polecanych jego opiece. Już w wiekach średnich oddawano pod opiekę świętych osoby, budynki kościelne, miasta, wioski, prowincje, stowarzyszenia, stany, bractwa, zawody. Pod opiekę świętego patrona oddawano też ołtarze, gdzie umieszczano relikwie męczenników (niekiedy liczba umieszczanych relikwii była bardzo duża). W Rzymie wznoszone kościoły przyjmowały za patronów męczenników, których szczątki tam spoczywały, np. św. Wawrzyniec, św. Agnieszka. Także klasztory były oddawane pod patronat świętych. Papieże popierali ten zwyczaj, np. św. Alojzego Gonzagę obrano patronem studentów, św. Kamila de Lellis patronem pielęgniarzy, św. Teresę z Lisieux patronką działalności misyjnej³⁰.

Już od IV w. wspólnoty chrześcijańskie uznawały za patronów danej miejscowości męczenników, których grób znajdował się na terenie danego miasta, tak np. Leon Wielki nazywa Piotra i Pawła patronami Rzymu. Również i te miejscowości, które nie posiadały grobów męczenników obierały postaci świętych za patro-

²⁹ CICHY, *Święci i błogosławieni w kalendarzu liturgicznym*, s. 60; zob. Notyfikacja 2006.

³⁰ B. NADOLSKI, *Patron*, [w:] *Leksykon Liturgii*, Poznań: Pallottinum 2006, s. 1161-1162.

nów miast. Każdego roku święto patrona było obchodzone bardzo uroczyście³¹. W wyniku reformy liturgicznej po Soborze Trydenckim rozwinęto w kościele kult patronów, stowarzyszeń, bractw. Z tej praktyki zrodził się zwyczaj obierania „patrona drugorzędnego”. To z kolei przyczyniło się do rozwoju życia duszpasterskiego, m.in. przywilej odpustu zupełnego, nowenny, procesje z relikwiami, czy nawiedzanie grobów³².

Na patronów kraju, regionu, większego terytorium, diecezji, miasta, ulicy, zakonu, stowarzyszeń, szkół, uniwersytetów, sodalicji, związków kościelnych lub świeckich, wiosek – można wybierać jedynie świętych. Nie można wybierać błogosławionych bez specjalnego indultu Stolicy Apostolskiej. Na patronów tych miejsc nie wolno wybierać osób boskich (*Calendaria particularia*, nr 28)³³. Patroni powinni być wybierani przez duchownych i wiernych świeckich, następnie ta decyzja powinna uzyskać aprobatę biskupa diecezjalnego lub kompetentnej władzy kościelnej. Jeśli chodzi o rodziny zakonne, to wybór ma być dokonany przez osoby do tego upoważnione, a jego aprobata płynie ze strony odpowiedniej władzy zakonnej. To wszystko podlega ostatecznemu zatwierdzeniu przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Co istotne, można ustalić tylko jednego patrona głównego (*Calendaria particularia*, nr 30-31).

Po Soborze Watykańskim II rozpowszechnił się także zwyczaj obierania świętych za patronów narodu, kraju, diecezji, państwa, województw, powiatów, większych terytoriów, ulic, uniwersytetów, stowarzyszeń miast, parafii, instytucji³⁴. Taka możliwość istnieje zgodnie z aktualnymi dokumentami Kościoła łacińskiego. Na prośbę w tej sprawie, popartą przez konferencję biskupów, zgodę wyraża Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (*Calendaria particularia*, nr 30).

Tytułem zaś kościoła może być: Przenajświętsza Trójca, Pan nasz Jezus Chrystus pod wezwaniem tajemnicy z Jego życia lub imienia już wprowadzonego do liturgii, Duch Święty, Najświętsza Maryja Panna pod jakimś wezwaniem w liturgii już przyjętym, święci Aniołowie, Święty wpisany w *Martyrologium Rzymskim* lub umieszczony w prawnie zatwierdzonym Dodatku. Nie może natomiast być nim Błogosławiony – bez specjalnego indultu Stolicy Apostolskiej. Tytuł kościoła

---

³¹ TENZE, *Liturgika*, t. II, s. 173.

³² A. RUTKOWSKI, *Patron*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. XV, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2011, kol. 59-60.

³³ SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO, Normae circa patronos constituendos et imagines B. M. Virginis coronandas *De patronis constituendis* (19.03.1973), AAS 65 (1973), s. 276-277.

³⁴ RUTKOWSKI, *Patron*, kol. 59.

powinien być tylko jeden, z wyjątkiem tych Świętych, którzy razem są umieszczeni w kalendarzu³⁵.

Oto kilka przykładów z ostatnich lat na ustanowienie świętych patronami województw, powiatów, miast czy większych terytoriów:

– Św. Jan Paweł II został patronem województwa kujawsko-pomorskiego. Decyzję tę zatwierdziła Stolica Apostolska – Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów specjalnym dekretem. Ogłosił ją bp Andrzej Suski, biskup toruński, podczas uroczystej sesji sejmiku. Radni przyjęli tę decyzję przez akklamację. Wcześniej, decyzję o ustanowieniu św. Jana Pawła II patronem województwa podjęły jego władze, a następnie zatwierdziły ją najwyższe władze kościelne;

– patronem miasta Sokołów Podlaski ustanowiono św. Rocha. Potrzebna była na to zgoda Stolicy Apostolskiej. Biskup diecezjalny najpierw zwrócił się o poparcie tego wniosku do Konferencji Episkopatu Polski. Gdy KEP wyraziła opinię pozytywną, prośba w tej sprawie została skierowana do Stolicy Apostolskiej. Następnie Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów wyraziła zgodę, aby św. Roch został *Patronem u Boga miasta Sokołów Podlaski*³⁶;

– Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Archidiecezji Wrocławskiej, aby św. Jerzy Męczennik był *Patronem u Boga miasta Ziębice*³⁷;

– Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Archidiecezji Gnieźnieńskiej, aby św. Jan Paweł II, papież, był *Patronem u Boga dla miasta i gminy Szamocin*³⁸;

– Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Diecezji Kieleckiej, aby św. Jan Paweł II, papież, był *Patronem dla miasta i gminy Bodzentyn*³⁹;

– Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Diecezji Tarnowskiej, aby św. Kinga, księżna, została ustanowiona *Patronką u Boga Starego Sącza*⁴⁰;

---

³⁵ *Pontyfikat rzymski odnowiony zgodnie z postanowieniem Świętego Soboru Watykańskiego II, wydany z upoważnienia Papieża Pawła VI, poprawiony staraniem Papieża Jana Pawła II, Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza*, wyd. wzorcowe, Katowice: Księgarnia św. Jacka 2001, s. 26-27.

³⁶ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 646/14, dla Diecezji Drohiczyńskiej, „Anamnesis” 83 (2015), nr 4, s. 12-13.

³⁷ TAŻ, Prot. 601/14, dla Archidiecezji Wrocławskiej, „Anamnesis” 86 (2016), nr 3, s. 13-14.

³⁸ TAŻ, Prot. 400/15, dla Archidiecezji Gnieźnieńskiej, „Anamnesis” 86 (2016), nr 3, s. 14-15.

³⁹ TAŻ, Prot. 449/16, dla Diecezji Kieleckiej, „Anamnesis” 88 (2017), nr 1, s. 13-14.

⁴⁰ TAŻ, Prot. 601/15, dla Diecezji Tarnowskiej, „Anamnesis” 87 (2016), nr 4, s. 20-21.

- Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Archidiecezji Białostockiej, aby bł. Michał Sopoćko, prezbiter, był *Patronem u Boga miasta Białystok*⁴¹;
- Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Archidiecezji Łódzkiej, aby św. Antoni Padewski był *Patronem u Boga miasta i powiatu Tomaszów Mazowiecki*⁴²;
- Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zatwierdziła dla Archidiecezji Poznańskiej, aby św. Urszula Ledóchowska, dziewica, była *Patronką u Boga miasta Pniewy*⁴³.

ZAKOŃCZENIE

Szczegółowe dane dotyczące kalendarza danego kraju i wprowadzenia doń nowych świętych zawierają aktualne dokumenty Kościoła łacińskiego. Do najważniejszych należy zaliczyć następujące: *Ogólne normy roku liturgicznego i kalendarza* z 21 marca 1969 r., instrukcję Kongregacji Kultu Bożego dotyczącą reformy Kalendarzy partykularnych oraz własnych części Breviarza i Mszy Św. *Calendaria particularia* z 24 czerwca 1970 r oraz *Notyfikację dotyczącą niektórych aspektów własnych kalendarzy i tekstów liturgicznych* z dnia 20 września 1997 r. i *Notyfikację Kongregacji ds. Kultu Bożego i Sakramentów dotyczącą wprowadzania Świętych do Ogólnego kalendarz rzymskiego* z dnia 7 grudnia 2006 r. Wszelkie obchody, dotyczące Kościoła partykularnego, które należy uwzględnić w kalendarzach, mają być – zgodnie z wytycznymi Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów – podporządkowane obchodom powszechnym. Do tejsze Kongregacji należy ocena warunków przedstawionych w prośbie, wskazanie rangi obchodu liturgicznego oraz przedstawienie prośby Ojcu Świętemu⁴⁴.

Święci mogą być także ustanawiani – za zgodą Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów – patronami: województw, powiatów, miast, większych terytoriów, ulic, stowarzyszeń, szkół, uniwersytetów oraz rodzin zakonnych. Błogosławieni mogą zaś być patronami tych miejsc tylko na mocy specjalnego indultu Stolicy Apostolskiej.

⁴¹ TAŻ, Prot. 645/15, dla Archidiecezji Białostockiej, „Anamnesis” 87 (2016), nr 4, s. 22-23.

⁴² TAŻ, Prot. 701/15, dla Archidiecezji Łódzkiej, „Anamnesis” 87 (2016), nr 4, s. 22-23.

⁴³ TAŻ, Prot. 44/16, dla Archidiecezji Poznańskiej, „Anamnesis” 87 (2016), nr 4, s. 24-25.

⁴⁴ *Komentarz*, s. 9-10.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA PRAWA

- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań: Pallottinum, 1984.
- CONGREGAZIONE PER IL DE CULTU DIVINO E LA DISCIPLINA SACRAMENTI, Direttorio su pietà popolare e liturgia. Principi e orientamenti (17.12.2001), Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 2002; tekst polski w: Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii, Zasady i wskazania, Poznań: Pallottinum 2003.
- Komentarz, tekst oryginalny w: *Notitiae* 43 (2006), s. 619-621; tekst polski w: Komentarz, tłum. M. Majewski, *Anamnesis* 50 (2007), nr 3, s. 9-10.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Notyfikacja dotycząca niektórych aspektów własnych kalendarzy i tekstów liturgicznych (20.09.1997), *Anamnesis* 7 (2001), nr 4 (27), s. 21-30.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Notyfikacja Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dotycząca wprowadzania Świętych do Ogólnego Kalendarza rzymskiego (7.12.2006), *Anamnesis* 50 (2007), nr 3, s. 8-9.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 400/15, dla Archidiecezji Gnieźnieńskiej, *Anamnesis* 86 (2016), nr 3, s. 14-15.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 44/16, dla Archidiecezji Poznańskiej, *Anamnesis* 87 (2016), nr 4, s. 24-25.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 449/16, dla Diecezji Kieleckiej, *Anamnesis* 88 (2017), nr 1, s. 13-14.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 601/14, dla Archidiecezji Wrocławskiej, *Anamnesis* 86 (2016), nr 3, s. 13-14.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 601/15, dla Diecezji Tarnowskiej, *Anamnesis* 87 (2016), nr 4, s. 20-21.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 645/15, dla Archidiecezji Białostockiej, *Anamnesis* 87 (2016), nr 4, s. 21-22.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 646/14, dla Diecezji Drohiczyńskiej, *Anamnesis* 83 (2015), nr 4, s. 12-13.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. 701/15, dla Archidiecezji Łódzkiej, *Anamnesis* 87 (2016), nr 4, s. 23-24.
- KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Prot. N. 248/15, dla Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, *Anamnesis* 86 (2016), nr 3, s. 16-17.
- LEON XIII, Encyklika *Mirae Caritatis* (28.05.1902), [w:] *Breviarium Fidei*, Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła, red. I. Bokwa, Poznań: Księgarnia św. Wojciecha 2007, s. 315-317.
- Mszał Rzymski dla diecezji polskich, wyd. 1, Poznań: Pallottinum, 1986.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych, wyd. trzecie poprawione, Pallottinum: Poznań–Warszawa 1980.
- Pontyfikat rzymski odnowiony zgodnie z postanowieniem Świętego Soboru Watykańskiego II, wydany z upoważnienia Papieża Pawła VI, poprawiony staraniem Papieża Jana Pawła II, Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza, wyd. wzorcowe, Katowice: Księgarnia św. Jacka 2001.

- SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO, *Instructio de Calendariis particularibus atque officiorum et Missarum propriis Recognoscendis* (24.06.1970), AAS 62 (1970), s. 651-663; tekst polski w: *Instrukcja Kongregacji dla spraw Kultu Bożego dotycząca reformy Kalendarzy partykularnych oraz własnych części Brewiarza i Mszy Św. – Calendaria particularia*, [w:] *Posoborowe prawodawstwo kościelne*, red. E. Szafranski, t. III, z. 2, Warszawa: Akademia Teologii Katolickiej 1971, s. 244-278, n. 5808-5918.
- SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO, *Normae circa patronos constituendos et imagines B. M. Virginis coronandas De patronis constituendis* (19.03.1973), AAS 65 (1973), s. 276-279.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, *Constitutio de sacra liturgia Sacrosanctum Concilium* (4.12.1963), AAS 56 (1964), s. 97-134; tekst polski w: *SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie*, Pallottinum-Poznań 2002, s. 48-78.

LITERATURA

- CICHY Stefan: *Święci i błogosławieni w kalendarzu liturgicznym i Martyrologium rzymskim. Zasady dotyczące wpisywania świętych i błogosławionych do kalendarza liturgicznego*, *Anamnesis* 45 (2006), nr 2, s. 51-60.
- KOWALSKI Mirosław: *Posoborowa odnowa Kalendarza Liturgicznego i jej recepcja w Diecezji Kieleckiej*, *Roczniki Teologiczne* 62 (2015), z. 8, s. 19-39.
- NADOLSKI Bogusław: *Liturgika, t. II: Liturgia i czas*, Poznań: Pallottinum 1991.
- NADOLSKI Bogusław: *Patron*, [w:] *Leksykon Liturgii*, Poznań: Pallottinum 2006, s. 1161-1162.
- PAWLUK Tadeusz: *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II, t. II: Lud Boży jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne 2002.
- RUTKOWSKI Andrzej: *Patron*, [w:] *Encyklopedia Katolicka, t. XV*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2011, kol. 59-60.
- SYCZEWSKI Tadeusz: *Kult świętych oraz obrazów świętych i relikwii w obowiązującym prawodawstwie Kościoła łacińskiego*, *Studia Teologiczne Białystok, Drohiczyń, Łomża* 26 (2008), s. 289-298.

PATRONATY ŚWIĘTYCH I BŁOGOSŁAWIONYCH
W PRAWODAWSTWIE KOŚCIOŁA ŁACIŃSKIEGO

Streszczenie

Artykuł patronaty świętych i błogosławionych w prawodawstwie Kościoła łacińskiego zawiera następujące zagadnienia szczegółowe: podstawy prawno-dogmatyczne kultu świętych i błogosławionych, dlaczego oddajemy kult świętym i błogosławionym, jakie są przyczyny rozwoju kultu świętych. Ponadto, zostały ukazane zasady wprowadzania świętych do Ogólnego kalendarza rzymskiego, jak również zasady dotyczące wpisywania świętych i błogosławionych do kalendarza liturgicznego oraz ustanawianie świętych patronami województw, powiatów, miast, większych terytoriów, ulic, stowarzyszeń, szkół, uniwersytetów oraz rodzin zakonnych.

Szczegółowe dane odnośnie do kalendarza danego kraju i wprowadzenia nowych świętych do kalendarza zawierają aktualne dokumenty Kościoła łacińskiego. Dokumenty te podkreślają, że wszelkie obchody dotyczące Kościoła partykularnego, które należy uwzględnić w kalendarzach mają być – zgodnie z wytycznymi Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów – podpo-

rządkowane obchodom powszechnym. Do teŝe Kongregacji naleŝy ocena warunków przedstawionych w proŝbie, wskazanie rangi obchodu liturgicznego oraz przedstawienie proŝby Ojcu Œwiętemu.

Œwięci mogą być takŝe ustanawiani – za zgodą Kongregacji ds. Kultu Boŝego i Dyscypliny Sakramentów – patronami województw, powiatów, miast, wiêkszych terytoriów, ulic, stowarzyszeñ, szkół, uniwersytetów oraz rodzin zakonnych. Błogosławieni mogą zaŝ być patronami tych miejsc tylko na mocy specjalnego indultu Stolicy Apostolskiej.

Słowa kluczowe: patronaty; Œwięci; kult; kalendarz; Kościół łaciñski

THE PATRONAGE OF SAINTS AND BLESSEDS IN THE LEGISLATION OF THE LATIN CHURCH

Summary

The patronage of saints and blessededs in the legislation of the Latin Church is comprised of the following particular matters: the juridical-dogmatic foundations of the cult of saints and blessededs; why we observe the cult of saints and blessededs; what are the causes for development of the cult of saints. In addition are presented the rules for adding saints to the General Roman Calendar and also for inscribing saints and blessededs into the liturgical calendar as well as establishing patron saints for provinces, counties, cities, larger territories, streets, associations, schools, universities, and religious community families.

The particular details regarding the calendar of a given country and introducing new saints to the calendar are contained in current documents of the Latin rite Church. These documents emphasize that all commemorations concerning the particular Church which are included in the calendar, are to be subordinated to the commemorations of the universal Church, in conformity with the directives of the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments. It belongs to this Congregation to evaluate the conditions presented in requests, to assign liturgical ranking, and to introduce petitions to the Holy Father.

Saints can also be established – with the approval of the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments – as patrons of provinces, counties, cities, larger territories, streets, associations, schools, universities, and religious community families. Blessededs however can only be established as patrons of places only with special permission granted by indult from the Holy See.

Key words: patronage; saints; cult; calendar; Latin Church